

Γεωργία Π. Αποστολίδου

Γλωσσικές Ασκήσεις

για όλο το ΓΥΜΝΑΣΙΟ



Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή της συγγραφέως

ISBN 978-960-456-533-7

© Copyright: Νοέμβριος 2019, Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Γεωργία Π. Αποστολίδου

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία	Π. ΖΗΤΗ & ΣΙΑ Ι.Κ.Ε.
Εκτύπωση	18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας
Βιβλιοδεσία	Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19
	Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr



www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Χαριλάου Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

Το παρόν βιβλίο, ακολουθώντας πιστά την ύλη των σχολικών βιβλίων και των τριών τάξεων του Γυμνασίου, περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα γλωσσικών ασκήσεων που ανταποκρίνονται στα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα που συναντώνται στο Γυμνάσιο.

Έτσι, το βιβλίο αυτό βοηθά από τη μια τους μαθητές να κατανοήσουν, να εξασκηθούν και να ανταποκριθούν με επιτυχία στα γλωσσικά φαινόμενα και από την άλλη γίνεται πολύτιμο εργαλείο για τους καθηγητές που θέλουν να προσφέρουν μια ποικιλία ασκήσεων στους μαθητές τους.

Στο τέλος του βιβλίου βρίσκονται οι απαντήσεις των ασκήσεων ανά ενότητα και τάξη.

*Αφιέρωνω το παρόν βιβλίο
στην αγαπημένη μου φίλη και συγγραφέα Φανή Κεχαγιά
για την πολύτιμη βοήθειά της.*

Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1. Τα είδη των προτάσεων	7
2. Παράγραφος	9
3. Περιγραφή-Αφήγηση	12
4. Ονοματική-Ρηματική φράση / Επιθετικός προσδιορισμός / Ουσιαστικά-Επίθετα / Παραγωγή-Σύνθεση	14
5. Συζυγία-Φωνή ρήματος / Διαθέσεις ρήματος / Χρόνοι ρήματος / Παράγωγα ρήματα	19
6. Λειτουργίες-χρήσεις των πτώσεων του ουσιαστικού / Παράγωγα ουσιαστικά / Παράγραφος-πλαγιότιτλοι	22
7. Οριστικό-Αόριστο άρθρο / Παράγωγα επίθετα	26
8. Παρατακτική-Υποτακτική σύνδεση – Ασύνδετο σχήμα	28

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1. Υποκείμενο / Αχώριστα μόρια / Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου	31
2. Εγκλίσεις ρήματος / Χρόνοι ρήματος / Τα είδη των συνθέτων	34
3. Ενεργητική-παθητική φωνή / Συζυγίες του ρήματος / Α' συνθετικό	38
4. Διάθεση ρήματος / Ενεργητική-παθητική σύνταξη / Αντικείμενο	40
5. Οι βαθμοί των επιθέτων-επιρρημάτων / Σύγκριση / Β' συνθετικό	43
6. Αντωνυμίες / Ετυμολογικές οικογένειες λέξεων	47
7. Τα είδη των επιρρηματικών προσδιορισμών / Παράγωγα επιρρήματα	50
8. Οι μετοχές στην ενεργητική και παθητική φωνή / Επιθετική και επιρρηματική μετοχή	53

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1. Τρόποι σύνδεσης προτάσεων	55
2. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις: ειδικές – βουλητικές – ενδοιαστικές / Πολυσημία της λέξης	57

3. Ερωτηματικές προτάσεις / Ευθύς και πλάγιος λόγος / Κυριολεξία και μεταφορά	60
4. Αναφορικές προτάσεις / Επιθετικές-ελεύθερες αναφορικές προτάσεις / Συνώνυμα-Αντίθετα	64
5. Τελικές προτάσεις / Αιτιολογικές προτάσεις / Ομόηχες και παρώνυμες λέξεις	67
6. Χρονικές προτάσεις / Υποθετικές προτάσεις – είδη υποθετικών λόγων / Υπώνυμα	69
7. Αποτελεσματικές προτάσεις / Εναντιωματικές προτάσεις / Μετωνυμία	72
8. Επαναληπτικές ασκήσεις στις δευτερεύουσες ονοματικές και επιρρηματικές προτάσεις	74
Απαντήσεις των Ασκήσεων	76
▶ Α' Γυμνασίου	76
▶ Β' Γυμνασίου	79
▶ Γ' Γυμνασίου	83



ΕΝΟΤΗΤΑ Α1: Τα είδη των προτάσεων

A1. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως απλές, ελλειπτικές, επαυξημένες, σύνθετες.

1. Η Μαρία αναγνώρισε το πορτοφόλι της. _____
2. Με ταξί. _____
3. Ύστερα από τρεις ώρες χειρουργείο, οι γιατροί κατάφεραν να τον σώσουν. _____
4. Δωρεάν μαθήματα. _____
5. Ο Νίκος και ο Χρήστος παίζουν στην ίδια ομάδα. _____
6. Ο Πέτρος δεν ήρθε σήμερα σχολείο. _____

A2. Να βάλετε ένα ✓ αν η πρόταση θεωρείται σωστή και ένα ✗ αν είναι λανθασμένη.

1. Η μητέρα μου σήμερα μαγειρέψε το αγαπημένο μου φαγητό (ελλειπτική)
2. Χιονίζει. (απλή)
3. Ο Νίκος και η Άννα είναι ζευγάρι. (απλή)
4. Προσλήφθηκαν καινούργια άτομα στο διπλανό μαγαζί. (επαυξημένη)
5. Ο καιρός είναι άστατος. (απλή)
6. Γιατί όχι; (ελλειπτική)

A3. Να μετατρέψετε τις παρακάτω προτάσεις στο είδος της πρότασης που σας ζητείται στην παρένθεση.

1. Φυσάει. (επαυξημένη)

2. Ας ξεκουραστούμε και εμείς λιγάκι. (ελλειπτική)

3. Το κτίριο γκρεμίστηκε. (επαυξημένη)

4. Κουράστηκα πολύ με τις εργασίες του σχολείου (απλή)

5. Διώροφο σπίτι (απλή)

A4. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως αποφαντικές, ερωτηματικές, προστακτικές, επιφωνηματικές.

1. Γιατί δεν ήρθες σήμερα στο σχολείο; _____
2. Πρόσεξε τη συμπεριφορά σου. _____
3. Ο ανιψιός μου πέρασε στο πανεπιστήμιο. _____
4. Πόσο μου αρέσουν τα λουλούδια! _____
5. Μήπως στεναχωρήθηκες; _____
6. Μπείτε γρήγορα στο αυτοκίνητο. _____
7. Η ταινία ξεκινάει σε μια ώρα. _____
8. Ησυχία στο ακροατήριο. _____
9. Δεν μπορώ να το πιστέψω! _____
10. Πάλι έκανες ζημιά; _____

A5. Να αντιστοιχίσετε τις προτάσεις της στήλης Α' με τις ανάλογες σημασίες τους.

Στήλη Α'	
1.	Μπήκε πρώτος στην αστυνομική σχολή.
2.	Μη χασομεράς.
3.	Πόσο ψήλωσες!
4.	Θα γράψουμε διαγώνισμα στη Βιολογία;
5.	Ψιχαλίζει.

Στήλη Β'	
α.	ερωτηματική
β.	αποφαντική
γ.	προστακτική
δ.	επιφωνηματική
ε.	αποφαντική

A6. Να μετατρέψετε τις παρακάτω προτάσεις σε καταφατικές ή αρνητικές ανάλογα με την πρόταση που σας δίνεται.

1. Τίποτα δεν με πτοεί.

2. Γνωρίζει όλη την αλήθεια.

3. Δεν ήθελαν να μάθουν γι' αυτό το θέμα.

4. Μην πιστεύεις σε όλα.

5. Μην εμπιστεύεσαι ούτε τον εαυτό σου.

6. Θα έκανε τα πάντα για σένα.



ΕΝΟΤΗΤΑ Α2: Παράγραφος

A1. Να βάλετε στη σωστή σειρά τις παρακάτω προτάσεις.

- A) Το κείμενο της στήλης που ήταν χαραγμένο στην ιερογλυφική γραφή, στην ελληνική και στη δημοτική αιγυπτιακή, ανέφερε τις ευεργεσίες του Πτολεμαίου Ε' του επιφανούς. (205-180 π.Χ.)
- B) Ο ιστορικός και γλωσσολόγος Ιωάννης Φραγκίσκος Σαμπολιόν θεωρείται θεμελιωτής της αιγυπτιολογίας.
- Γ) Είχε συμπεράνει και από άλλες επιγραφές ότι τα ονόματα των Αιγυπτίων βασιλέων γράφονταν πάντα μέσα σε πλαίσιο.
- Δ) Κατάφερε να λύσει το πρόβλημα της ανάγνωσης της ιερογλυφικής γραφής, εντάσσοντας έναν κατάλογο με ιερογλυφικά σύμβολα με βάση την τρίγλωσση στήλη που βρέθηκε στη Ροζέττα, μια πόλη που βρίσκεται στις εκβολές του Νείλου.
- Ε) Βρήκε λοιπόν στη στήλη της Ροζέττας το πλαίσιο που ήταν γραμμένο το όνομα του Πτολεμαίου και συνέκρινε τα ιερογλυφικά σύμβολα με την ελληνική γραφή του ονόματος «Πτολεμαίος». Έτσι άρχισε να αποκρυπτογραφεί τα ιερογλυφικά σύμβολα.



(εφημ. Καθημερινή)

A2. Στις παρακάτω παραγράφους να εντοπίσετε τη θεματική πρόταση, τις λεπτομέρειες και την κατακλείδα (αν υπάρχει).

- ▶ Τα ακριτικά τραγούδια αφηγούνται τα ηρωικά κατορθώματα των ακριτών, δηλαδή των φρουρών των συνόρων της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Τα τραγούδια έχουν βασικό ήρωα τον Βασίλειο Διγενή Ακρίτα, ο οποίος διαθέτει υπερφυσική δύναμη και ανδρεία και αποτελεί σύμβολο των αγώνων όλων των ακριτών. Καθώς τα ακριτικά τραγούδια διατηρήθηκαν στη λαϊκή λογοτεχνική παράδοση του νεότερου ελληνισμού, ο Ακρίτας έγινε πρότυπη ηρωική μορφή της νεοελληνικής εθνικής συνείδησης. (Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Γυμνασίου, ΟΕΔΒ)

- ▶ Ένα χάσμα χωρίζει τον Σωκράτη από τους σοφιστές. Ο Σωκράτης ζήτησε τη μία και καθολική έννοια, τη μία και καθολική αλήθεια, ενώ οι σοφισταί υποστήριζαν τις πολλές γνώμες για το ίδιο πράγμα. Επίσης και στον τρόπο της ζωής υπάρχει ριζική αντίθεση μεταξύ σοφιστών και Σωκράτους. Οι σοφισταί ήταν έμποροι γνώσεων, ενώ ο Σωκράτης υπήρξε ένας άμισθος δάσκαλος και ερευνητής της αλήθειας. Το μόνο κοινό μεταξύ των σοφιστών και του Σωκράτους ήταν ότι και αυτός και εκείνοι διαπίστωσαν ότι η παραδεδομένη μόρφωση και παιδεία δεν ήταν αρκετή για την εποχή τους. (Ιστορία του Ελληνικού Έθνους)